

MERIDIAN CZERNOWITZ
МІЖНАРОДНА ЛІТЕРАТУРНА
КОРПОРАЦІЯ

Катерина Калитко

ОРДЕН МОВЧАЛЬНИЦЬ

MERIDIAN CZERNOWITZ

2021

Пам'яті моєї мами, Тамари Скадіної (1948-2020)

I. ПРИНИШКЛИЙ ЛАНДШАФТ

* * *

Так вертаєшся до своїх,
у запліжжені й сонні квартали,
де ніхто вже не пригадає, як тебе на ім'я.
Пізнього сонця розм'якле масло
сповзає з дахів,
ти спускаєшся вниз.
І майже впізнаваний хтось,
примружившись, мовить:
– Ось і приповзла, зміючко.
Як тобі велося з тими, іншими, в їхньому світі?
Що тобі тепер до наших помовклих дзвіниць, ножів у спину,
скрипучих підлог, дворів із високими будьяками?
І чому вони, ті інші, не вділили тобі в дорогу
кляптя шкіри бодай: придалася б тобі –
залатати діру у горлі, в яку витікає голос.
Але ось візьми-но, спробуй, поговори
з нами, хто тебе пам'ятати не вміє,
наче з тими, іншими,
що тебе забувають щоранку, щодня, щовечора.
Аж тоді, невидима з іншого краю вулиці,
єдина союзниця – річка – видихає твоє ім'я.
Так вертаєшся до своїх, як умієш,
ніби намацувеш сутінкову стежку,
бо мусять же бути якісь свої.
Або ні.

* * *

Ось що скаже земля, коли знову зійдеш на цю твердь –
навіть коли вона чорна груднева твань:
можеш від мене втекти, можеш у мене померти,
та найважливіші історії – завжди про подолання;
тільки й життя, що по той бік твоїх страхів,
тільки й притулку – груддя,
що до ніг налипає.
Місце, з якого в тобі починається спів.
Вічна надія, як ба́тьків земельний пай.
Цвинтарі і церкви. Мо́роки і світла́.
В'ялі зимові яблука і такі самі люди.
Ти сильніша за нього, бо саме ти змогла
говорити про сонце, що в тебе зійшло у грудях.
Супитиметься він і злитиметься, бо перемога – твоя,
хай би як все скінчилося – ляже на досвід латка.
Жінку з гарячим серцем тут кличуть бабою з яйцями –
звикни. Любов коштовна і за усе відплатить.
Сяють масні ґрунти – світло нове прийшло.
Каталізатори болю вулицями розлиті.
Так додому вертаєшся, як відчайдушний пілот
катапультується,
аби лише
приземлитися.

* * *

Так буває з містами – наче в котрійсь із осель
дуже сильно любила когось, а потому забула усе.
І нема в тебе міста, і ти в цьому місті ніде,
тільки щось позаслівне навпомацки в темінь веде.
Щось просте, ніби свічка, як четверо картоплин,
як зістрочена на машинці спідниця твоя шестиклинна,
наче ямочка на щоці, як фабричний гудок
і пробудження вдосвіта – його синьоокий докір,
як свисток паротяга, байдужий вокзальний дзвін,
щось красиве і щире, як срібло
чи розгублений він.
Постає тобі місто зі снів на його плечі.
Так блукаєш і кличеш, а простір мовчки кричить:

Ти забула про мене, забула мене тому,
що боялась накликати торбу пугу й тюрму.
І тепер самотою поміж підворіть і псів,
де були би нам зими – як пінка на молоці.
І зміяться нитки на ще теплого вишитті,
хто із нас злякався життя,
хто забув, хто утік?
Я любив тебе так, як люблять сніг і пташат,
що без тебе у цьому місті мені лишається?
І хотіла б кричати, що ось – його впізнаєш,
але досі не певна, котре обличчя – твоє.
Прочиняється вулиця – дощем наповнена кліть.
Поцілуй, перехожий, камінь, йому болить.

* * *

А коли вони обступають
і мусиш вийняти ніж,
тільки мертві стають за спиною.
Навіть уже не говорять,
але простір пульсує.
І як випадає вижити –
не сама вже підеш у туманному коридорі.

А живі поснуть, у комірках своїх запечатані,
їм нічого не буде, вони дочасно постаріли.
Переходите з мертвими через міст.
І, кашляючи на чатах,
миготить і хилиться прибережний ліхтар.

Так хотіла поїхати, а от повернулася – вкотре,
і уже не поїдеш, хай що він собі розуміє
або ні. Хай спить
під ночі важкою ковдрою
і дзвенять йому сні на довжелезних віях.

Із живими насправді легше, коли вони тихо сплять,
а живою легко не буде уже ніколи.
Твоє військо невидиме.
Колюча твоя земля.
І любов – розгубилася,
стоїть
із ножем
на холоді.

* * *

Але любиш – і знову хочеш
позбутися слів,
бо слова тепер для тебе не мають нічого,
крім подвійного дна,
вовчих ям під ногами,
де внизу – нагострені палі:
почути й сказати не те.
Довго йти, стираючи ноги в кров,
не чути, про що
поруч бесіднують. Наслухати в повітрі
застуджене дихання вдалині,
передчувати грозу.
Бо коли немає когось одного у світі –
не видно світу,
і коли немає когось одного в місті –
немає міста.

* * *

І відколи з тобою – у світу немає жалю.
Кінохроніка темряви прискорюється утричі,
на проклеєній стрічці твоє виникає обличчя.
А в корчмі нам відчинять і поночі мовчки наллють.

Передзимне Поділля водночас і хиже, й щемке.
Сині очі води затигла льодяна катаракта.
Тут однаково добре кохатись, на горло карати
і цідити крізь зуби в'язке, як цукровий лікер,

це домашнє повітря. І колій гулки кістяки
обгризають вітри із голодним собачим завзяттям.
І затяті ми так, наче, з іншого ґрунту узяті,
проростаємо в наш. Це початок, він завше такий:

нині, ребра ламаючи, рвешся із дверей тюрём,
а насправді сповзаєш у звичне багно на підлозі.
Час крізь мене тече. І обом ця озброєна осінь
виринає серця і підносить в повітря сире.

– Ось цей плід, це світило, – говорить, – дивіться! Його
ані смертю, ні пам'яттю,
ні лихоліттям, ні чортом
не злякати.
Метелики іскор сідають на стінки аорти,
а тоді пробивається вже і живий вогонь.

Ось любов. І, згорівши, вугілля лишається гордим.
Ти регочеш у небо зухвало, закинувши голову.

* * *

Але що за дверима, у домі?

На дні
діжки з дощівкою у дворі
серце м'язисте лежить, пульсує:
ходять кола поверхнею,
ганяють вербовий листок.

Сусідські діти регочуть за рогом,
потім заходяться слізьми,
а роззирнешся – нема їх і не було.

Онде двоє, цілуючись на вітрі,
передають одне одному
карамельку брехні
з рота в рот, поспіхом,
ніби кожне боїться, що
останній теплий осколок
саме в нього на язика розтане.

Вороння ліниво чвалає ріллею,
визбирує, як хробаків, розсипані літери
з нічого не вартих віршів.
Завтра вранці лежатиме тут потруєне –
скорчені лапи, білі осклілі очі.

Ніхто не рятує нікого, усі втомилися.

Зміст

I. ПРИНИШКЛИЙ ЛАНДШАФТ

Так вертаєшся до своїх	9
Ось що скаже земля, коли знову зійдеш на цю твердь . . .	10
Так буває з містами – наче в котрійсь із осель	11
А коли вони обступають	12
Але любиш – і знову хочеш	13
І відколи з тобою – у світу немає жалю.. . . .	14
Але що за дверима, у домі?	15
Це ніби вітер, що переносить на інший берег	17
Холодно буде, маленька фігурко в ландшафті	18
– Прощай! – гукають	19
Подивися, Андрію: вогонь біжить по воді	21
Мое до останнього хрящика у теплом тілі важкому . . .	22
Опускаєш руку – з порізу на білій шкірі	24
Лоскитливе світло ворухиться	25
Сплескує щось у повітрі, ніби	27
Жодного слова більше.	28
БЕЗСМЕРТЯ	29
Так вони і жили: вийшли на свіжий сніг	31

II. ЖІНОЧА ПОЛОВИНА

По заслугі тобі, сестрице, за віру в те, що сказане. . . .	35
Ма ніштана га-лайла га-зе?	36
А вміла б мовчати – могла би мати	37
Я добре знала ту пісню і просто хотіла	39
Чоловіки мовчали, караючи їх за переступ.. . . .	40
Мав би – каже – трьох дочок, беріг би їх і любив	42
Одна отак і залишиться – горілиць у пільмі	44
Найближчі до неба зараз – робітники.	45
Дух дихає, де хоче	46

Ти й голосу мого чути нині не варта.	48
Ще одна входить просто з густого дощу	50

ЧЕТВЕРО

КАТЕРИНА.	52
МАРІЯ.	55
ТАМАРА	58
ІНША КАТЕРИНА	60
Заходить іще одна.	62

III. ШЕПІТ

Стільки важливого треба згадати, переповісти	67
ВІРШ ІЗ ІНІЦІАЛАМИ.	69
Чесність першої справжньої сивини	70
Ніжність	71
Вітром пройнята вулиця – аеродинамічна труба.	72
Світло, якого ніколи не наздоженеш	73
Вулиця обіймає тебе, наче коханця.	74
І шкребеться паросток у грудях	75
Спи, вже скоро вставати. Новий закрутиться день.	76
І ось я тобі говорю, говорю,.	77
Такі дощі цього літа густі	78
Всі наші міста під прапорами хвороби	80
Ось я люблю тебе.	81

IV. ЧОЛОВІЧА ПОЛОВИНА

Хірург, що чотири роки	85
Мертва любов од живої краща, кажуть.. . . .	87
Все, що тепер говоритиму.	88
Сила моя у тім, що не потребую його.. . . .	90
Коли вона зривалась на крик, він щоразу	91
Таке красиве, різьблене обличчя.. . . .	92
У тебе темні уста й долоні, наче всю ніч	93

INTERBELLUM.	95
Час до сну. Зубний порошок і пахуче мило,	96
Це твоя країна, знайомся. Так ламає життя.	98

V. КРИК

Ось і лишається в мене тільки один цей причал.	103
Вчора на трасі була велика аварія	104
Виростати із власних книжок, як з дитячих чобіт.	105
Лицемірам і боягузам легше дається зима.	106
не можна так довго не бачитись	108
Що розповісти вам, троє з далеких доріг?	109
Уявляєш, як лебідь обіймає людину?	111
Попереджали: від цього вітру хворітимуть наші душі.	112
Двоє наголосів – а правильні з них обидва.	114
Холоди прокрадаються в сон. Забери мене звідси.	115
Навскісне проміння над фінішною прямою.	116
Поки пив і гуляв	117

VI. ТИША

Так почувалися б діти, яких іще вчора.	121
Стільки світла.	124
Вранці цукрова паморозь густішає на дахах	125
Спитати	126
Довіра – вода, повна невидимих лез.	128
Гарний був би стартап у неототалітарній імперії	129
Осінь тепер здається чимось на кшталт	131
Стільки всіх потойбіч, аж заздрісно їхньому світлу.	133
Людська найщемкіша врода – завжди набір асиметрій	134
І раділа б, раділа червоним яблукам	135
Зустрічали любов, а потому її втрачали.	136
Надійний берег минає. Сталева вода лишається.	137

- К 17 **Калитко, Катерина**
Орден мовчальниць [Текст] : поезії / Катерина Калитко. –
Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2021. – 144 с.

ISBN 978-617-8024-02-4

Портрет української жінки частіше визначає те, про що вона мовчить, ніж те, про що говорить. Та без досвіду цього мовчання не було би голосу, що звучить у цій збірці. Голосу, що обстоює право щиро мовити про гостре горе, поколіннєві травми, стереотипи та архетипи, корені в пекучому ґрунті, відвагу любові й розчарування порожнечою поза масками. Не ззираючись на закиди в надмірній відвертості чи колючості, в надриві й темноті. Бо тільки так і залишаються собою – але й втілюють досвід сотень досі безмовних сестер.

**Видання здійснено на замовлення
Міжнародної літературної
корпорації Meridian Czernowitz**

У художньому оформленні та на обкладинці використано картини Катерини Косьяненко.

Жодну частину з цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

© Видавець Померанцев Святослав, 2021.
© Катерина Калитко, 2021, *текст*
© Сергій Макаренко, Ірина Шишкова 2021,
обкладинка
© Катерина Косьяненко, 2020-2021, *картини*

ISBN 978-617-8024-02-4

Усі права застережено

Літературно-художнє видання

Катерина Калитко
ОРДЕН МОВЧАЛЬНИЦЬ

Відповідальна редакторка *Євгенія Лопата*
Літературний редактор *Олександр Бойченко*
Коректорка *Руслана Маринич*
Картини *Катерини Косьяненко*
Кураторка художньої частини *Тетяна Швед (Безкоровайна)*
Обкладинка *Сергія Макаренка та Ірини Шишкової*
Макет *Альони Олійник*

Підписано до друку 05.03.2021. Формат 60×90 1/16.
Гарнітура Cormorant. Умов.-друк. арк. 7,84. Обл.-вид. арк. 5,10.
Наклад 1 500 прим. Замовлення № 447/03.

Видавець Померанцев Святослав
office@meridiancz.com
Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК № 7266 від 01.03.2021 р.

Офіційний дистриб'ютор
Видавництво «Книги – XXI»
Адреса для листування:
а/с 274, м. Чернівці, 58032, Україна
тел.: +38 (0372) 58 60 21, моб. +38 098 71 50 181
booksxxi@gmail.com • books-xxi.com.ua

Надруковано у ПП «Юнісофт»
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б
Свідоцтво ДК №5747 від 06.11.2017 р.
www.unisoft.ua